

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра трудових ресурсів та підприємництва

06-05-150М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи з
навчальної дисципліни «Я – лідер» для здобувачів вищої
освіти першого (бакалаврського) та другого
(магістерського) рівнів всіх освітньо-професійних програм
спеціальностей НУВГП денної та заочної форм навчання

Схвалено
науково-методичною
радою НУВГП
Протокол № 11 від 22.11.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Я – лідер» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Олійник О. О. – Рівне : НУВГП, 2023. – 19 с.

Укладач: Олійник О. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Відповідальний за випуск: Міщук Г. Ю., д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Вчений секретар науково-методичної ради Костюкова Т. А.

© О. О. Олійник, 2023
© НУВГП, 2023

ПЕРЕДМОВА

Мета вивчення навчальної дисципліни «Я – лідер» полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти теоретичних знань та професійних компетенцій для ефективного використання принципів, типів, методів та інструментів лідерства. Це спрямовано на забезпечення тривалої ділової взаємодії як із зовнішніми, так і внутрішніми стейкхолдерами, а також на розробку та впровадження лідерського стилю управління в організації.

Предметом навчальної дисципліни «Я – лідер» є вивчення лідерської діяльності, її закономірностей, методів і технік для розвитку лідерських якостей з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями цієї навчальної дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань про лідерство та методи його розвитку, формування вмінь та навичок, які стосуються механізмів реалізації лідерського стилю управління.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. «Теоретико-методологічні основи лідерства»

Практичне заняття № 1. Теоретичні основи лідерства.

Питання для обговорення

1. Природа лідерства та його складові.
2. Теорії та закони лідерства.
3. Відмінності між керівництвом та лідерством.
4. Типові невдачі та помилки лідера.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Сходження в одній особі формального й неформального лідера – це:

- А) соціометричний лідер;
- Б) гуманітарний лідер;
- В) глобальний лідер;
- Г) головний лідер;
- Д) соціально-економічний лідер.

2. Тип лідера в залежності від того, як його сприймає група, який сприймається як «перший серед рівних» – це:

- А) «один серед нас»;
- Б) «кращий серед нас»;
- В) «хороша людина»;
- Г) «служитель»;
- Д) «послідовник».

3. Тип лідера в залежності від того, як його сприймає група, який прагне виступати в ролі виразника інтересів своїх прихильників і групи в цілому, орієнтується на їх думку і діє від їх імені – це:

- А) «один серед нас»;
- Б) «кращий серед нас»;
- В) «хороша людина»;
- Г) «служитель»;
- Д) «послідовник».

4. Як характеризується тип лідера «кращий серед нас»?

- А) сприймається як «перший серед рівних»;
- Б) виділяється з-поміж інших своїми якостями і є зразком для наслідування;

В) сприймається й цінується як реальне втілення кращих моральних якостей;

Г) прагне виступати в ролі виразника інтересів своїх прихильників і групи в цілому, орієнтується на їх думку і діє від їх імені;

Д) дотримується визначеної організаційною структурою ієрархії.

5. Тип неформального лідера, який володіє особистісними якостями, що мають значення лише за певних обставин – це:

А) вожак (ватажок);

Б) лідер (у вузькому значенні);

В) ситуативний лідер;

Г) послідовник;

Д) підлеглий.

Питання для контролю рівня знань

1. Поясніть різницю між формальним та неформальним лідером.

2. Хто такий соціометричний лідер? Які типи соціометричного лідера Ви знаєте?

3. За якими ознаками можна класифікувати лідерів відповідно до особливостей їх діяльності?

4. Назвіть критерії оцінки лідерства.

5. Які теорії лідерства Ви знаєте? В чому полягає відмінність між ними?

6. Обґрунтуйте різницю між менеджером та лідером.

Завдання для розв'язку

1. На аркуші паперу напишіть по вертикалі слово ЛІДЕР. Напроти кожної літери напишіть якість свого характеру, яку Ви в собі знаєте, цінуєте і яка сприяє розвитку лідерства. Презентуйте себе.

2. Проаналізуйте спільні та відмінні характеристики керівника (менеджера) та лідера. Результати аналізу представте в табличній формі.

Ознака	Керівник (менеджер)	Лідер
Статус		
Методи прийняття рішень		
Основа дій		
Довіра		
Ставлення до ініціативи		
Характер відносин	3	

Практичне заняття № 2. Структура образу лідера.

Питання для обговорення

1. Якості успішного лідера та умови їх формування.
2. Імідж лідера.
3. Роль харизми у лідерстві, її переваги та недоліки.
4. Індикатор типів Майєрс–Бріггс.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Яка якість лідера передбачає те, що лідери мають чітке уявлення про те, куди вони хочуть йти і чого вони мають намір домогтися?

- А) бачення мети;
- Б) здатність приймати рішення;
- В) прийняття ризику;
- Г) мотивація інших;
- Д) вміння створити команду.

2. Яка якість лідера передбачає те, що лідери створюють продуктивно діючі групи, які складаються з кращих людей?

- А) бачення мети;
- Б) здатність приймати рішення;
- В) прийняття ризику;
- Г) мотивація інших;
- Д) вміння створити команду.

3. Яка якість лідера передбачає те, що грамотний лідер дає можливість іншим повністю реалізувати свій потенціал, розуміючи, що тим самим тільки зміцнить команду і принесе користь організації?

- А) робота над собою протягом усього життя;
- Б) прийняття ризику;
- В) мотивація інших;
- Г) активна допомога іншим в досягненні успіху;
- Д) ефективне спілкування.

4. Аспект харизми, за якого харизма розглядається з погляду рольових функцій особистості лідера та його відносин з послідовниками – це:

- А) релігійний;
- Б) соціологічний;
- В) культурологічний;

- Г) психологічний;
- Д) комунікативний.

5. Аспект харизми, за яким лідер володіє надзвичайними особистими якостями, завдяки яким він встановлює суб'єктивні відносини з послідовниками, заснованими на ілюзії взаємності – це:

- А) релігійний;
- Б) соціологічний;
- В) культурологічний;
- Г) психологічний;
- Д) комунікативний.

Питання для контролю рівня знань

1. На Вашу думку, лідерство – це категорія вроджена чи набута?
2. Які якості лідера належать до морально-вольових?
3. Наведіть приклади соціально-комунікаційних якостей сучасного лідера.
4. Чи важливо лідеру мотивувати інших? Обґрунтуйте свою відповідь.
5. Харизматичний лідер – хто він?
6. Назвіть етичні прояви харизми.
7. Яким чином можна розвинути в собі навички харизматичного лідера?

Завдання для розв'язку

1. В таблиці наведено групи якостей лідера, пов'язані з чотирма квадрантами відповідно до моделі цілісного мозку Геррманна. Оцініть свою здатність аналізувати проблеми, приймати рішення, виконувати робочі та навчальні завдання, взаємодію з оточуючими. Оберіть 10 пропонованих характеристик, які, на Вашу думку, найбільш об'єктивно Вас описують.

А	В	С	Д
Аналітичний	Організований	Доброзичливий	Цілісний
Заснований на фактах	Плановий	Сприйнятливий	Наділений уявою
Директивний	Контрольований	Сповнений ентузіазму	Інтуїтивний
Точний	Деталізований	Розуміючий	Такий, що синтезує
Реалістичний	Консервативний	Експресивний	Допитливий
Інтелектуальний	Дисциплінований	Чуттєвий	Спонтанний

Об'єктивний	Практичний	Довірливий	Гнучкий
Свідомий	Старанний	Чуйний	Відкритий
Яскравий	Наполегливий	Пристрасний	Концептуальний
Чіткий	Ретельний	Гуманний	Авантюрний

Проаналізуйте обрані якості, якщо:

- якості квадранту А пов'язані з логічним та аналітичним мисленням;
- якості квадранту В пов'язані з організованим та деталізованим мисленням;
- якості квадранту С пов'язані з емоційним та чуттєвим мисленням;
- якості квадранту D пов'язані з інтегрувальним та творчим мисленням.

2. Пройдіть онлайн тест для визначення типу особистості Маєрс-Бріггс <https://fsp.kpi.ua/ua/test-dlya-viznachennya-tipu-osobistosti-mayers-briggs/>. Визначте свій тип особистості. Охарактеризуйте свої сильні та слабкі сторони відповідно до отриманих результатів. Обґрунтуйте їхній вплив на формування лідерства. Запропонуйте методи розвитку сильних сторін та мінімізації слабких.

Практичне заняття № 3. Комунікації лідера.

Питання для обговорення

1. Типологія комунікацій лідера.
2. Характеристики комунікативної компетентості лідера.
3. Ефективна комунікація: принципи та секрети.
4. Розвиток навичок переконання.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Часова і просторова організації комунікації («просторова психологія») – це:

- А) кінетика;
- Б) такесика;
- В) паралінгвістика;
- Г) проксеміка;
- Д) гомеостаз.

2. Кінесика – це:

- А) міміка, частота і сила жестикуляції тощо;
- Б) рукостискання, доторкання, поцілунки;
- В) звукова нелексічна комунікація, якості голосу, мовлення (тембр, тональність, ритм, темп, діапазон, вокалізації, мелодика,

інтонації, гучність);

Г) часова і просторова організації комунікації («просторова психологія»);

Д) конфлікти, дискомфорт.

3. Такесика – це:

А) міміка, частота і сила жестикуляції тощо;

Б) рукостискання, доторкання, поцілунки;

В) звукова нелексична комунікація, якості голосу, мовлення (тембр, тональність, ритм, темп, діапазон, вокалізації, мелодика, інтонації, гучність);

Г) часова і просторова організація комунікації («просторова психологія»);

Д) конфлікти, дискомфорт.

4. До часових комунікативних бар'єрів (шумів) належить:

А) психологічна несумісність учасників комунікації (відправника та отримувача повідомлення);

Б) ціннісні розбіжності;

В) шум, що відволікає, заглушає голос;

Г) відстань між людьми;

Д) брак часу.

5. До фонетичних комунікативних бар'єрів (шумів) належать:

А) психологічна несумісність учасників комунікації (відправника та отримувача повідомлення);

Б) ціннісні розбіжності;

В) шум, що відволікає, заглушає голос;

Г) погана артикуляція, тихий голос;

Д) брак часу.

Питання для контролю рівня знань

1. Назвіть та охарактеризуйте основні методи комунікації сучасного лідера.

2. Які функції виконують члени групи в процесі комунікації?

3. Поясніть сутність поняття «комунікаційний потенціал лідера».

4. Назвіть складові комунікативної компетентності сучасного лідера.

5. Наведіть приклади комунікативних бар'єрів (шумів).

6. Які психологічні прийоми необхідно знати та застосовувати лідеру для того, щоб переконати послідовників в своїй правоті?

Завдання для розв'язку

1. Запропонуйте усі можливі канали комунікації з:
 - ректором НУВГП;
 - завідувачем випускової кафедри;
 - місцевим засобом масової інформації (газета, телеканал, радіо);
 - студентом групи БА-21.

Оберіть один – найбільш доцільний канал комунікації з запропонованими особами та сформулюйте запрошення відвідати студентський захід «Молодіжне лідерство» в НУВГП.

2. Працюючи в малих групах, переконайте опонента в необхідності (на вибір студента):

- прийняти участь в заході «Студентська весна» в НУВГП;
- пройти неформальне навчання (онлайн тренінг) за темою «Комунікації сучасного лідера»;
- підтримати футбольну збірну НУВГП в змаганнях.

З цією метою сформулюйте гіпотезу (те, що треба довести), докази чи аргументи (те, за допомогою чого доводять гіпотезу) і демонстрацію (спосіб доведення).

Практичне заняття № 4. Розвиток особистості сучасного лідера.

Питання для обговорення

1. Методи діагностики лідерських якостей.
2. Модель розвитку лідерських якостей.
3. Когнітивні якості лідера та їх розвиток.
4. Акмеологічні технології розвитку лідерських якостей і умінь.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Який принцип акмеологічних технологій враховує здатність лідера як суб'єкта розвивального впливу до саморегуляції та самокорекції?

- А) варіативності;
- Б) гнучкості;
- В) інтеграції;
- Г) психологічної цінності акмеологічної технології;
- Д) акумуляції.

2. Який принцип акмеологічних технологій передбачає взаємозамінність елементів різних типів і видів розвивального впливу та виключає абсолютизацію кожного окремого виду?

- А) варіативності;

- Б) гнучкості;
- В) інтеграції;
- Г) психологічної цінності акмеологічної технології;
- Д) акумуляції.

3. Прийоми, які сприяють полегшенню запам'ятовування інформації шляхом надання інформації іншого змісту – це:

- А) такесика;
- Б) паралінгвістика;
- В) проксеміка;
- Г) гомеостаз;
- Д) мнемотехніка.

4. До морально-вольових якостей лідера належать:

- А) рівень морального розвитку;
- Б) цінності особистості;
- В) емоційний інтелект;
- Г) соціальний інтелект;
- Д) когнітивний інтелект.

5. До соціально-комунікативних якостей лідера належать:

- А) комунікативні здібності;
- Б) організаційні здібності;
- В) рівень морального розвитку;
- Г) цінності особистості;
- Д) емоційний інтелект.

Питання для контролю рівня знань

1. Охарактеризуйте модель розвитку лідерських якостей.
2. Що можна віднести до когнітивних здібностей лідера?
3. Назвіть рекомендації щодо розвитку пам'яті лідера.
4. Охарактеризуйте основні прийоми мнемотехніки.
5. Чому важливо розвивати творче мислення лідера?
6. Яких принципів необхідно дотримуватись при розробці та використанні акмеологічних технологій у процесі розвитку лідера?

Завдання для розв'язку

1. Пройдіть психологічний онлайн тест «Тест на лідерство» https://psycho-test.org/uk/test/leadership_test.html. Відповідно до отриманих результатів, запропонуйте методи та техніки розвитку Вашого лідерства.

2. Проведіть процедуру індивідуальної самомотивації. З цією метою скористайтесь методом SWOT-аналізу. Результати представте у вигляді матриці.

Strengths Сильні сторони	Weaknesses Слабкі сторони
Opportunities Можливості	Threats Загрози

Визначте напрямки розвитку Ваших лідерських якостей, які б сприяли формуванню сильних сторін та можливостей, мінімізації слабких сторін та загроз.

Змістовий модуль 2. «Формування системи лідерства в організації»

Практичне заняття № 5. Лідерський стиль управління.

Питання для обговорення

1. Стили лідерства та їх особливості.
2. Моделі ситуаційного лідерства.
3. Формальне та неформальне лідерство в організації.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Який стиль лідерства передбачає, що лідер створює атмосферу відкритості та довіри, підлеглий завжди може звернутися до лідера за допомогою і порадою?

- А) авторитарний;
- Б) демократичний;
- В) вільний, ліберальний;
- Г) глобальний;
- Д) процесуальний.

2. Який стиль лідерства передбачає, що лідер уникає будь-якої власної участі в ухваленні рішень?

- А) авторитарний;
- Б) демократичний;
- В) вільний, ліберальний;
- Г) глобальний;
- Д) процесуальний.

3. Який стиль лідерства передбачає, що лідер часто втручається

в дії працівників і керівників нижчого рівня, не дає можливості виявити ініціативу й не дозволяє їм приймати самостійні рішення?

- А) авторитарний;
- Б) демократичний;
- В) вільний, ліберальний;
- Г) глобальний;
- Д) процесуальний.

4. Який стиль лідерства доцільно застосовувати тоді, коли зміни вимагають нового бачення, або коли потрібне чітке спрямування?

- А) Командувальний – «Роби що кажу»;
- Б) Візіонерський / Далекоглядний – «Йдіть зі мною»;
- В) На основі стосунків – «Люди – передусім»;
- Г) Демократичний – «Як ти гадаєш?»;
- Д) Наставницький – «Спробуй це».

5. Який стиль лідерства доцільно застосовувати тоді, коли є вимога негайного виконання?

- А) Командувальний – «Роби що кажу»;
- Б) Візіонерський / Далекоглядний – «Йдіть зі мною»;
- В) На основі стосунків – «Люди – передусім»;
- Г) Демократичний – «Як ти гадаєш?»;
- Д) Наставницький – «Спробуй це».

Питання для контролю рівня знань

1. Охарактеризуйте основні стилі лідерства в організації.
2. Який стиль лідерства в організації є найбільш ефективним?
3. Класифікуйте лідерство в організації за виконуваними ролями.
4. Якими характеристиками повинен володіти менеджер-лідер?
5. Обґрунтуйте основні вимоги до лідерських якостей власника бізнес-процесу?
6. Охарактеризуйте професійні компетенції лідера в організації.

Завдання для розв'язку

1. Проведіть порівняльну характеристику основних стилів лідерства в організації за критеріями, які наведені в таблиці.

Порівняльна характеристика стилів лідерства в організації

Критерій	Авторитарний	Демократичний	Ліберальний
Розподіл завдань			
Оцінка роботи			
Атмосфера в			

колективі			
Інтенсивність роботи			
Якість роботи			

2. Ґрунтуючись на даних Глобального індексу довіри до лідерства 2022

https://www.odgersberndtson.com/media/11623/odgers-berndtson_leadership-confidence-index-2022_web-report.pdf, визначте пріоритетні характеристики лідерів в сучасних умовах розвитку бізнес-середовища:

- 1) навички;
- 2) ставлення;
- 3) виконання завдань;
- 4) ІТ цілі;
- 5) практики інклюзії та різноманітності.

Практичне заняття № 6. Лідерство та управління командою.

Питання для обговорення

1. Типи та характеристики команди.
2. Функції лідера на різних стадіях розвитку команди.
3. Командне лідерство: діагностика та формування.

Тестові завдання для самоконтролю

1. На якому етапі розвитку команди члени команди обмінюються інформацією, дізнаються і приймають один одного?

- А) формування;
- Б) сум'яття;
- В) нормування;
- Г) виконання роботи;
- Д) розформування.

2. На якому етапі розвитку команди на сцену виходять лідери «першої хвилі»; вони впевнені в собі, досвідчені, наполегливі, голосно говорять і завжди знають «точно», що потрібно робити?

- А) формування;
- Б) сум'яття;
- В) нормування;
- Г) виконання роботи;
- Д) розформування.

3. На якому етапі розвитку команди вона починає спільний рух до загальних цілей?

формування
сум'яття
нормування
виконання роботи
розформування.

4. На якому етапі розвитку команди важливою є підтримка лідера, «святкування досягнень», збереження близькості між членами команди, включаючи лідера?

- А) формування;
- Б) сум'яття;
- В) нормування;
- Г) виконання роботи;
- Д) розформування.

5. До функцій «Мислителя / Інноватора» в команді належить:

- А) сприйняття різних поглядів і прийняття рішень;
- Б) поєднання зусиль членів команди в єдине ціле;
- В) джерело ідей;
- Г) аналіз і логічні висновки, контроль;
- Д) перетворення ідей на конкретні завдання та організація їх виконання.

Питання для контролю рівня знань

1. Поясніть сутність категорії «команда» в організації.
2. В чому полягають відмінності між командою та групою людей?
3. Назвіть та охарактеризуйте етапи розвитку команди.
4. Які стратегії діяльності лідера-керівника на різних стадіях життєвого циклу команди Ви знаєте?
5. Охарактеризуйте функції командного лідерства.
6. Які основні функціонально-рольові позиції займають члени у команді?

Завдання для розв'язку

1. Використовуючи дані Глобального індексу конкурентоспроможності талантів 2022 <https://www.insead.edu/sites/insead/files/assets/dept/fr/gtci/GTCI-2022-report.pdf>, порівняйте рівень лідерства в Україні, Великобританії та Канаді.

Показники Глобального індексу конкурентоспроможності талантів 2022, значення

Показник	Україна	Великобританія	Канада

Labour-employer cooperation / Співпраця працівників і роботодавців	29,44	70,19	58,42
Professional management / Професійний менеджмент	36,1	86,54	74,8
Tolerance of minorities / Толерантність до меншин	43,48	39,13	81,52
Leadership opportunities for women / Лідерські можливості для жінок	46,37	71,1	59,02
Employee development / Розвиток працівників	35,26	71,2	75,72
Senior officials and managers / Вищі посадові особи та менеджери	47,7	71,17	48,92
Labour-employer cooperation / Співпраця працівників і роботодавців	29,44	70,19	58,42

2. Охарактеризуйте етапи розвитку студентської команди та роль лідера на кожному з них для проведення заходу «Молодіжне лідерство» в НУВГП.

Етапи розвитку команди

Етап	Характеристика	Роль лідера
Формування		
Сум'яття		
Нормування		
Виконання роботи		
Розформування		

Практичне заняття № 7. Лідерство та управління змінами в організації.

Питання для обговорення

1. Процес підготовки та впровадження змін.
2. Роль лідера в забезпеченні успішного процесу змін.
3. Інструменти ефективних комунікацій в управлінні змінами.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Чемпіони змін – це:
А) уповноважені лідери, які очолюють зміни (займаються

змiнами 100% свого часу);

Б) тi, хто реалiзують змiни;

В) члени команди, якi власним прикладом показують важливість змiн, пояснюють їх сутнiсть, очолюють впровадження змiн в життя;

Г) члени команди, котрi відповідають за комунiкацiю;

Д) тi, хто має змiнити свій спiсiб дiяльностi.

2. Команда з iмплементацiї змiн – це:

А) уповноваженi лiдери, якi очолюють змiни (займаються змiнами 100% свого часу);

Б) тi, хто реалiзують змiни;

В) члени команди, якi власним прикладом показують важливість змiн, пояснюють їх сутнiсть, очолюють впровадження змiн в життя;

Г) члени команди, котрi відповідають за комунiкацiю;

Д) тi, хто має змiнити свій спiсiб дiяльностi.

3. Агенти змiн (управлiнцi змiнами) – це:

А) уповноваженi лiдери, якi очолюють змiни (займаються змiнами 100% свого часу);

Б) тi, хто реалiзують змiни;

В) члени команди, якi власним прикладом показують важливість змiн, пояснюють їх сутнiсть, очолюють впровадження змiн в життя;

Г) члени команди, котрi відповідають за комунiкацiю;

Д) тi, хто має змiнити свій спiсiб дiяльностi.

4. Адвокати змiн – це:

А) уповноваженi лiдери, якi очолюють змiни (займаються змiнами 100% свого часу);

Б) тi, хто реалiзують змiни;

В) члени команди, якi власним прикладом показують важливість змiн, пояснюють їх сутнiсть, очолюють впровадження змiн в життя;

Г) члени команди, котрi відповідають за комунiкацiю;

Д) тi, хто має змiнити свій спiсiб дiяльностi.

5. Цiльова аудиторiя змiн – це:

А) уповноваженi лiдери, якi очолюють змiни (займаються змiнами 100% свого часу);

Б) тi, хто реалiзують змiни;

В) члени команди, якi власним прикладом показують важливість

змін, пояснюють їх сутність, очолюють впровадження змін в життя;

Г) члени команди, котрі відповідають за комунікацію;

Д) ті, хто має змінити свій спосіб діяльності.

Питання для контролю рівня знань

1. Що таке управління змінами? Яка роль лідера в цьому процесі?

2. Охарактеризуйте модель чотирьох стадій переживання змін.

3. З яких етапів складається успішний процес змін?

4. Опишіть роль команди в процесі ведення змін.

5. Які ролі виконують члени команди в процесі впровадження змін?

6. Які інструменти ефективних комунікацій в управлінні змінами повинен застосовувати сучасний лідер?

Завдання для розв'язку

1. Проаналізуйте роль лідерства в забезпеченні успішного процесу управління змінами залежно від розміру організації.

Практики управління змінами залежно від розміру організації

Розмір організацій	Культура управління змінами	Ключові проекти	Спорадично	Ніколи
Малі	24%	43%	29%	4%
Середні	28%	49%	22%	1%
Великі	43%	43%	13%	1%

2. Застосовуючи методичку DISC (Dominance (Домінування), Influence (Вплив), Steadiness (Стабільність), Compliance (Адаптивність) <https://www.123test.com/disc-personality-test/>), визначте Ваш тип особистості, за допомогою якого можна дослідити поведінку людини в умовах провадження змін. В даному випадку мова йде виключно про поведінку, а не про розумові здібності, цінності або досвід. Цей тест є одним з інструментів організацій, які прагнуть оцінити сильні та слабкі сторони працівників та їхньої поведінки в умовах змін.

За результатами DISC тесту запропонуйте заходи для підвищення ефективності власної комунікації, а також підвищення рівня взаєморозуміння в колективі та ефективності навчання/роботи.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вербовська Л. С., Боднар Г.Ф., Микитюк Н.Є. Технології лідерства в організації : конспект лекцій. Івано-Франківськ : Видавництво «ІФНТУНГ». 2021. 80 с.
2. Войтко С. В. Лідерство та антикризовий менеджмент [Електронний ресурс] : підручник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 195 с.
3. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства : електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава : ПУЕТ, 2018. 241 с.
4. Креативне лідерство : навч. посіб. / Пащенко С. Ю., Сербін О. О., Стоян С. П., Трофімов А. Ю., Лукін Д. В. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2020. 99 с.
5. Рейкін В. С. Мотивування та лідерство : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 89 с.
6. Романовський О. Г., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Теорія і практика формування лідера : навчальний посібник. Харків, 2017. 100 с.

Додаткова

7. Дячук В. П. Іміджологія. Соціокультурний вимір : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 308 с.
8. Ібрагімова І. М. Лідерство у громаді. Як наснажувати людей та досягати спільних цілей : посібник. К.: «Видавництво «Юстон», 2020. 106 с.
9. Лугова В. М., Голубєв С. М. Основи самоменеджменту та лідерства : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с.
10. Політичне лідерство [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. А. Гапоненко, С. С. Бульбенюк, Н. М. Довганик та ін. К. : КНЕУ, 2021. 324 с.
11. Сергєєва Л.М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство : навч. посібн. Івано-Франківськ : «Лілея НВ». 2015. 296 с.
12. Трансформаційне лідерство в міжнародному бізнесі: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 84 с.